

FÜGGETLEN UJSÁG

POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
A „MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG“ KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Hétfőre 2 frt 60 kr.
Félévre 1 „ 30 „
Negyedévre 70 „
Egyes szám ára 6 krajczár.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos
ZSITVAY NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelek).

Román Miron.

E héten meghalt a magyarországi görögkeleti román egyház érsek-metropolitája: Román Miron. A görögkeleti román egyház élére Román Miron nem a nemzetiségi izgatások révén jutott, hanem mély tudományossága és igaz magyar hazafiassága jutalmául ültették őt az egyházfejedelmi székbe. Az oláh fészkelődéseket éppen nem helyeselte, sőt a rendelkezésére állott eszközökhöz képest iparkodott azoknak elejét venni ezért az utóbbi időkben, midőn tetőfokát érte hazánk keleti részeiben a nemzetiségi izgatás, nem valami kedves ember volt az elhunyt metropolita az izgága oláhok előtt.

Szerintünk nagy érdeme ez Román Mironnak. A nemzetiségi izgatások az erdélyi részekben olyan mérveket öltöttek immár, hogy azok ellensúlyozására a legszigorubb kormányintézkedések szüksége forog fenn.

A magyar állameszme kitarató bátor harcosát vesztette tehát Román Mironban s kérdés, hogy utódában meglesz-e az akarat és erő, hogy nyíltan szembe szálljon a román nemzetiségi tuzók táborával.

Román Miron 25 évi főpásztori működése alatt egyháza anyagi és szellemi életét teljesen fölvirágoztatta, iskolákat állított, a tanítók és papok özvegyei és gyermekei részére nyugdíjalapot teremtett. A sok támadásra, melylyel illeték, nem sokat hederített, a tudományt és művelődést terjesztette s minden cselekedetében

ezekhez kapcsolta a hazafiságot is. A magyar törvények, a magyar alkotmány értelmében kormányozta egyházát s különösen szívében viselte a magyarok és románok között való jó viszony föntartását.

Az elhunyt életrajza a következő:

Román Miron görögkeleti román metropolita, erdélyi érsek 1829 augusztus 23-án született a biharmegyei Mézesen. Tanulmányait Belényesen kezdte meg a görög-katholikus gimnáziumban, azután Nagyváradra ment bölcsészeti tanfolyamra, majd pedig Aradra, a hol előbb a tanítóképző intézetet, majd pedig a hittani kurzust látogatta. Kiváló hivatást érzett magában a papi pályára, miért is belépett egy szerzetes-rendbe. Később Ivackovics Prokop szerb patriárka oldalán először is mint titkár, majd mint arkimandrita működött. 1869-ben a kisjenői kerületben országgyűlési képviselővé választották, 1868-ban tanfelügyelő is volt. Az egyházi zsinat rövid idő múlva nagyváradi püspökhelyet-

Román Miron.

tessé választotta meg. A mikor a nagyszebeni érseki szék Saguna halálával megüresedett, a kongresszus Ivackovics Prokop aradi püspököt hívta meg az érseki székbe, Ivackovics helyére pedig az aradi püspökmegyei zsinat egyhangulag Román Miron-t választotta meg. A király 1874-ben valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki őt, a ki a harmadik metropolita volt hazánkban.

Harcz a Bánffy-kormány ellen.

A parlamenti harc, hosszas készülődések és alkudozások után, most már kétségtelenül kitört. Az ellenzék tábora szervezkedve áll a kormány ellen, azzal a szilárd elhatározással, hogy a törvényhozás működését megakasztják mindaddig, míg Bánffy a kiegyezés kérdésében az annyiszor sürgetett felvilágosítást meg nem adja.

Az ellenzék tábora kicsiny, de vannak eszközei, a melyekkel fenyegetését képes beváltani. Ott van a leghathatósabb fegyver: az obstrukció, magyarul agyonbeszélés, melynek lényege az, hogy hosszú szónoklatokkal huzzák ki az üléseket s így megakadályozzák a törvényjavaslatok letárgyalását. Ausztriában a közel multban evvel tette munkaképtelenné a parlamentet a németek pártja.

Másik fegyvere az ellenzéknek a névszerinti szavazás. Husz képviselő által aláírott kérvényre a Ház elnöke kénytelen elrendelni a névszerinti szavazást minden kérdés fölött és ez az időrabló eljárás naponta megismételhető. Ha tehát az ellenzék akarja, a kormány ez évben semmiféle törvényjavaslatot le nem tárgyalhat. Vagy fel kell tehát oszlatnia a Házat, vagy pedig le kell mondania, nehogy az ellene intézett támadás miatt az ország érdekei kárt szenvedjenek. Mert az országnak nem az az érdeke, hogy törvényhozói késhegyig menő harcztot küzdve egymás ellen, a hasznos és szükséges törvényhozási alkotásokat lehetetlenné tegyék. A parlamentben minden elfecsérelt perc borzasztóan kár, kivált most; a parlamenti harc pedig valóságos csapás, hiszen az országnak legfontosabb létszerve szűnik meg akkor működni. S a Bánffy-kormány mégis háboruba keverte a parlamentet.

Bizonyára senkisésem örül annak a harcznak, a mely a képviselőházban már a mult héten megindult; világos kárunkra van az nekünk. De a felelősség e miatt tisztán a Bánffy-kormányra háramlik.

Az unalomig sürgette az ellenzék minden árnyalata Bánffy miniszterelnököt, vallana színt, mi a terve a kiegyezés kérdésében. Egy törvényhozó testületnek csak van talán joga feleletet várni erre a kérdésre az utolsó órában. Bánffy hallgatott.

Erre bejelentették neki a harcztot; jelezték, hogy semminemű törvényjavaslatot nem engednek addig keresztülmenni, míg a feleletet meg nem kapják. Bánffy elbizakodottan azt válaszolta, hogy készen áll a támadásra.

Legutóbb Horánszky, a nemzeti párt elnöke, kérte Bánffyt a nyilatkozatra s akkor az összes ellenzék le fogja tenni a fegyvereit. És Bánffy még mindig makacsul hallgatott.

Ha az ellenzék nem akart többé súlytalan

játékbábuja maradni a parlamenti komédiának, elő kellett vennie az utolsó eszközt, a legsúlyosabb, de egyedüli eszközt, a melylyel kényszeríteni lehet a kormányt, hogy az ország érdekében oly fontos nyilatkozatot megtegye s ne vezesse a parlamentet bekötött szemekkel a kiegyezés tárgyalásába.

Ez az eszköz az obstrukció, a mely immár foganatba lépett.

Eddig még csak jelezte az ellenzék, hogy megvan benne a komoly akarat a parlamenti harc végigküzdesére. Egy szavába kerül Bánffynak, hogy ez az áldatlan harc megszűnjék s a parlament végre-valahára hozzáláthasson a mind-egdig elhalogatott nagyfontosságú kérdések tárgyalásához.

Ha akár terveinek elpalástolása czéljából, akár büntetni való makacsságból ki nem mondja ezt a szót, ugy egyedül ő lesz a felelős a beálló következményekért. És nem is a kormány, hanem egyedül a Bánffy lelkiismeretét fogják terhelni az összes káros következmények, mert mint Kossuth Ferencz mondotta, az ellenzék a Bánffy személyével szemben sodorható ebbe a keserű leszámolásba s az ellenzék jogosult támadását be nem szünteti, míg más gépész nem áll a parlament gépezetének élére.

III. Béla királyról.

Október hó 21-én temették el nagy fényvel III. Béla királynak és Antiochiai Anna királynénak esontereklyéit a budavári koronázó Mátyás-templomban. Kegyeletes szép ünnep volt ez, mert a magyar nemzet szívébe van zárva az Árpád-házbeli királyok dicső emléke.

Az Árpád-házbeli királyok jelesei közé tartozott III. Béla, a ki a magyar trónra 1173-ban jutott, 23 évig kormányozta az országot, annak szellemi és gazdasági fejlődését tartva folyton szem előtt. A polgárosodás, művelődés, közigazgatás és törvénykezés javítása által iparkodott országát megerősíteni s ez sikerült is neki; ő volt az, a ki megjelölte, nagyrésztben meg is vetette a magyar birodalom azon határait, melyek között a magyar birodalom eszméje még ma is jelentkezik.

— Dicsőséget, győzelmeket halmozott nemzetére! — mondják róla a krónikák.

III. Béla több gyermekéről tudunk. A trónon fiai Imre és Endre követték; harmadik fiának nevét nem ismerjük. Családjában sok szomorúság érte. Hitvesét 1183-ban vesztette el s három évig maradt özvegy. 1186-ban VII. Lajos francia király leányát, Margitot vette el, a kivel tíz évig boldog házasságban élt. Béla király 50 éves korában hunyt el. Élete utolsó szakában a kereszties háboruban való részvétellel foglalkoztatta, hadat akart vezetni a Szentföldre, a hova annyi emlékek vonzották. De szándékát nem

vihette ki, 1196 ápril havában elhunyt; halálos óráján Endrere, ifjabb fiára apai átok terhe alatt bizta azon fogadalmát, hogy a Szentföldre hadat kell vezetnie; ennek keresztülvitelére Endre fiának gazdag kincseket hagyott, de ez csak későn tett eleget atyja meghagyásának és a Szentföldre 1197-ben menő kereszties vitézekhez csatlakozott fényes kíséretével.

III. Béla király s neje esontereklyéinek történetéről következőket közöljük:

III. Bélát a fehérvári bazilika alatt nyugvó elődeihez, közvetlenül hitvese, Anna mellé temették el. Itt nyugodtak hamvai hetedfélszázadon át. Az országot végveszélylyel fenyegető viharok bántatlanul hagyták a templom talajába sülyesztett márványkoporsókat. Ádáz harezosok, kegyetlen kezek nem bolygatták meg a királyi hamvakat. Sértetlenül emeltettek azok ki, midőn azokat a véletlen 1848. évben a napfényre hozta.

Ez év decemberében a részben az elpusztult bazilika helyén épült püspöki palota udvarát s kertjét kerítő kőfal mellett elhuzódó vizesatorna kiigazításakor, a föld alól, december 5-én vörös márványkoporsó tünt elő, mely azonnal föl is nyitattott. E koporsóban nyugodtak III. Béla hitvesének, Antiochiai Annának tetemei. A városi hatóság megszüntette a további ásatást s a drága leletet Pestre küldötte a nemzeti muzeumba, melynek őre Érdy János azokat a honvédelmi bizottmánynak bemutatván, azt az utasítást vette, hogy menjen azonnal a helyszínére s a netán szükséges ásatást a hatóság közbejöttével folytassa. Az ásatás folytattatván, december 11-én közvetlen a királyné koporsója mellett szintén vörös márványkoporsó tünt elő, mely III. Béla király hatalmas alakjának földi maradványait foglalta magában.

Közvetlen a király koporsója közelében homokkövekből szerkesztett harmadik koporsó, mely férfiesontvázt tartalmazott, ásatott ki.

E esontokat a Mátyás-templomban temették el, majd, a mikor e templomot restaurálták, az ereklyéket az embertani muzeumba vitték s ott őrizték mind mostanáig. A mult évben a király határozta el, hogy ünnepélyesen temetteti el a királyi elődjének hamvait és erre a ezélra 25 ezer forintot adott. A miniszterelnökség a koronázó Mátyás-templomnak a Szent Háromságról elnevezett kápolnáját jelölte ki a királyi esontok nyugvóhelyéül.

A Szent Háromság oltára után e néven ismert kápolna az északi oldalról két ablak által nyer világosságot. Az oltárral szemben, a kápolna nyugati falához csatlakozólag, közvetlen a talaj színéről emelkedik a királynak és királynénak román stíliú sarkofágja, melyen köröskörül levéldiszítés fut végig, mig elől a keskeny oldalt domborműben három pajzs foglalja el, melyek közül a jobbik a király Árpádházi, a bal a királyné Chatillon-családi és a középső az állam ezimerét: a kettős keresztet ábrázolja.

A sarkofág födelének párkányán a következő felírás van:

† Magyar, Horvát, Dalmátország. Ráma királya. III. Béla † 1196. és hitvestársa Chatillon Anna antiochiai herezegnö † 1183.

A sarkofág födelére helyeztetik a király és a királyné sírszobra. Alakjaikon azok a királyi jelvények és ékszerek vannak kivésve, melyekkel egykoron eltemettettek.

A sarkofagtól jobbra és balra a falmezőbe két márványtábla van beillesztve. Az egyik uralkodó királyunknak a síremlék fölállítását elrendelő kéziratára vonatkozó felírás, a másik pedig az Árpádotól való leszármazását tünteti föl.

Ilyen az a síremlék, mely királyunk rendeletéből október 21-ike óta fogadja magába az Árpádházi király és hitvese tetemeit, melyek a koronázási templom helyreállítási munkálatai következtében 1883. november 10-ike óta nélkülözték a nyugvóhelyet.

Országgyűlés.

A képviselőházban a mult héten nyíltan kitört a már bejelentett obstrukció. Hogy mi indította az ellenzék ezen utolsó parlamentáris fegyver használatára, azt első cikkünkben fejtettük ki. Mint már megírtuk, ezuttal az indemniti-javaslatot támadja az ellenzék, a melylyel a kormány pénzügyi meghatalmazást kívánna kieszközölni a jövő év első néhány hónapjára, mig az állami költségvetést a Ház el nem fogadja. Az ellenzék persze azon bizalmatlanságánál fogva, melyet a kormány méltán kiérdemelt, semmiféle körülmények között nem adná meg ezt a felhatalmazást s daczára annak, hogy a javaslatot már 10 nappal ezelőtt benyújtották, mindeddig megakadályozta, hogy az csak tárgyalásra is kerüljön. E küzdelem közben rendkívül szenvedélyes jelenetek is fordultak elő, a melyek a törvényhozás méltóságához nem illők, de ezekért méltán Bánffy-t tehetjük felelőssé, mert ő idézte elő a kitört vihart.

Részletesebb értesítésünk a következő:

A képviselőház október 19-iki ülésén folytatták az indemniti napirendre tűzése dolgában megindított vitát, a melyben a függetlenségi pártnak három szónoka, *Kossuth* Ferencz, *Holló* Lajos és *Szinay* Gyula, továbbá a nemzeti párti *Blaskovics* Ferencz vett részt. Mind érdekesen fejtegette a politikai helyzetet. A két párt szónokai teljesen megegyeznek abban, hogy a Bánffy-kormány ellen jogos és helyes minden parlamentáris eszköz.

Bejelentett támadás.

Kossuth Ferencz azt mondja, hogy a kormány azzal a szokásával, hogy meg sem kísérli a következő év költségvetésének letárgyalását, hanem ezt egyszerűen elakarja tolni a jövő évre, megsérti az országgyűlés legszentebb jogát. *Deák* Ferencz fölfogása szerint annyira lehetséges és természetes volt

a vámvonalak fölállítására, hogy 1867 február 4-én ezt mondta: Lehet, hogy a vámszövetség megkötésénél abban fogunk megalkudni, hogy mindegyik fél a maga területén levő vonalakon szedje és tartsa meg a vámjövédelmet. Deák tehát a vámvonalok fölállítását még a szövetségnek megkötése alkalmával is lehetőnek és kivihetőnek tartotta, holott a Bánffy-kormány még a szövetség meg nem kötése esetén sem tartja ezt kivihetőnek, sőt egész erejével utját állja. Egy időben még Bánffy báró is kijelentette, hogy ha a szövetség létre nem jönne, önálló vámterület alapján kell állandóan rendezni Magyarország közgazdasági ügyeit, de intett a bécsi kéz és ez varázsütésre megváltoztatta a tuloldal véleményét. A helyzet úgy áll, hogy ha megadjuk az indemnítit, eldobjuk az ellenzék legbecsesebb fegyverét és ha lefegyverezve fognánk állni, keresztül fogna gázolni a miniszterelnök a függetlenségi párt legszentebb elvein és követelésein. Az hogy miként vitatkozunk az indemniti fölött, egyszerűen csak taktikai kérdés. Küzdő feleknek elvitázhatatlan joga van oly taktikát követni, a minőt legjobban észhez vezetőnek gondolnak és így igen természetes dolog, hogy a küzdő felek közül a gyöngébb fél, az ellenzék, ahhoz a taktikához nyul, a melyet a legkönnyebben érvényesíthet. A függetlenségi párt nem akarja megakasztani az állami gépezetet, de más gépészt akar látni a gépezet élén.

Holló Lajos a legélesebb harez szószólója volt: lesznek az ellenzéken férfiak, mondotta, ha csak néhány elszánt ember is, a kiknek lesz bátorságuk lehetetlenné tenni a kormányzást Bánffy báró kormányának.

Blaskovics Ferencz, az ellenzék magatartásának okait fejtegetvén, rámutatott arra, hogy kormányférfiu még oly gyűlöletessé nem tette magát, mint Bánffy Dezső báró, erőszakossága, pártossága és az ellenzék folytonos és kiméletlen üldözése által.

Október 20-án a napirend-vitában részt vett az ellenzéknek mind a három árnyalata. A néppártból Major Ferencz, a függetlenségiből Polónyi Géza és a nemzeti pártból Horánszky Nándor beszélt.

A Kormány bűnei.

A nap eseménye a nemzeti párt elnökének beszéde volt, mely nagy és mély hatást tett a Háza. Az volt a föladata, hogy megokolja a rendkívüli parlamenti eszközök alkalmazását a Bánffy-kormány ellen és ezt a föladatot az ő szokott élességével és egyenességével oldotta meg. Érvelése ezek: 1. A mi kiegyezési javaslataink nem ismernek a kiegyezés meg a kvóta között semmiféle kapcsolatot, Ausztriában a kiegyezés a kvóta fölemelésétől van függővé téve. 2. A kormány beleegyezett a kvóta fölemelésébe, a fogyasztási adók visszatérítése fejében. 3. A kormány hallgat és fölvilágosítást nem ad, hogy mi a szándéka, mi az álláspontja, hová viszi az ország szekerét. 4. Nem bízik a kormány szavahihetőségében.

5. Nem akarja, hogy a kormány kiforgassa az 1898. I. t. cz. értelmét, a mely nem lehet más, mint az, hogy ha a két kormány nem tud megegyezni, akkor az önálló vámterület következik. — Fejtegetéseit sok nyomós érvekkel támogatta, a melyeknek hatását fokozta beszédje végén tett vallomása. Ebben a Házban neki fölszólalni — ugymond — lelki kin és a végsőig menő harez, a melyet bejelentett, elkedvetleníti, legjobb szeretne visszavonulni, de helyt áll a válságban és teljesíti kötelességét az ország anyagi és erkölcsi erőinek védelmében...

A beszédet az ellenzék lelkesedéssel, a kormánypárt nagy figyelemmel hallgatta. Lukács László pénzügyminiszter odament Horánszky-hoz, gratulált neki és föltűnő hosszan magyarázta a köréjük csoportosult képviselőknek, hogy mi az oka a kormány magatartásának, a melyet az ellenzék annyira ostoroz.

Napirend-vita.

Október 22-én a kormány a napirend-vita során Gajári Géza által azt a javaslatot nyújtotta be, hogy a következő hét elején rekeszszék be a napirend-vitát s vegyék elő az indemniti tárgyalását. Az ellenzék azonban a vitát huzni akarta, mert míg a kormány szándékát a kiegyezés ügyében nem ismeri, addig minden törvényjavaslat letárgyalását lehetlenné szándékozik tenni. Ezért a Gajári javaslata fölött is hosszú vita kezdődött, a melyben Sággy Gyula, Polónyi Géza, Horánszky Nándor, Pichler Győző, Szentiványi Árpád, Tisza István vettek részt. Végül elhatározta a Ház, hogy hétfőn névszerint szavaz arra: folytassa-e a vitát vagy berekeszse.

Vihar a Házban.

Az október 24-iki ülés formai kérdések fölötti szenvedélyes vitatkozásokkal és szavazásokkal merült, daczára azonban annak, hogy Bánffy látta, miszerint az ellenzék a késhegyig kész a harezot folytatni, ha nem nyilatkozik a kiegyezés kérdésében, makaesul hallgatott. Ez aztán igazi viharos ülést idézett elő október 25-én.

Lukács Gyula gázság-nak nevezte a kormány erőszakos választási hadjáratát s annak bizonyosságára, hogy mint szedte össze a kormányelnök többségét, elmondta Lukács, hogy Bánffy Dezső miként igyekezett rábirni fenyegetéssel is egy főszolgabíróra, hogy szegje meg az ellenzéki képviselőjelöltnek adott becsületszavát és szavazzon az ő jelöltjére.

— Ilyen eszközökkel jutottak önök többségre — ugymond. — Az én viskóm házmestere is képvisel annyjüt, mint önök!

Ezután zárt ülést kértek az ellenzékiek, melyben Ivánka Oszkár megbotránkozva konstátálta, hogy mikor a miniszterelnököt ily becsületbe vágó dologgal vádolják, akkor az a válasza, hogy czinikusan mosolyog. Azt kérdi Bánffytól, hogy feleljen, igaz-e, hogy egy köztisztviselőt ilyen alávalósággra akart csábítani?

— Tisztázza magát! — zugott felé az ellenzék s a miniszterelnök erre azzal felelt, hogy nem látja szükségét a zárt ülésnek. Annyit beismert, hogy az említett főszolgabíró rábeshélni igyekezett, hogy álljon kortesszolgálatába, de arra, hogy szavát megszegje, nem akarta kényszeríteni.

Rakovszky István erős, nagyhatású beszédében mutatott arra, hogy a mai eset már harmadik a képviselőházban, mikor Bánffy ily súlyos megítélés alá esik.

Gajári Ödön és *Szemere* Attila hiába igyekeztek megvédelmezni *Bánffyt*, ez csak annyit tudott mondani, hogy nincs nyilatkozni valója.

A zárt ülés vitáját *Ivánka* Oszkár rendkívül hatásos zárbeszéde rekesztette be, a ki az ellenzék zajos tetszésnyilatkozatai közt jelentette ki, hogy most már a képviselőházra hárul a kötelesség, hogy a miniszterelnöki állás méltóságát megvédelmezze, mert Bánffy immár erre képtelen.

A vitát folytatják.

A pestis-veszedelem Bécsben.

Bécsben a múlt héten egy rémes kór: a pestisbetegség ütötte fel fejét. Ez a rettenetes kór, melynek ellenében az orvosi tudomány tehetetlen, eddig két emberáldozatot szedett, többen pedig, mint fertőzöttek, megfigyelés alatt állanak. Nincs kizárva, hogy a megbetegedetteket nem sikerülven idejekorán elkülöníteni, többen is fertőzve vannak már s ez esetben a dögvész fenyegeti nemesak Bécs városát, hanem fenyeget bennünket is.

A pestis fellépése Bécsben egy sajnálatos könyelműségnek az eredménye. A bécsi közpórházak élettani osztályában ugyanis mesterségesen tenyészítették a pestis baczillusait, hogy azoknak életmódját, tehát az ellenük való védekezést is tudományosan kipróbálják. Dr. Müller Herman tudós tanársegéd volt az, a ki annak idején Indiában tanulmányozta a pestist, mikor ott ez a járvány ezerszámmra szedte áldozatait s haza is hozott a veszedelmes baczillusokból, tudományos kísérletezés céljából. A pestis-baczillusokat más helyen is tenyészítik mesterségesen, mert az emberiségnek érdeke, hogy az orvosi tudomány ennek a nyavalyának lefegyverzésével foglalkozzék.

A napokban azonban Barisch Eduárd, Müller doktor szolgája rosszul lett s néhány napi irtózatoss kinlódás után elhalt. A szerencsétlen emberről megállapították, hogy vigyázatlanságból fertőzte magát a pestis bacsillusaival. Nagy izgatottsággal fogadták Bécsben ezt a hirt, a mely még fokozódott, mikor dr. Müller, az elhalt szolga orvosa szintén pestisbe esett és e hó 23-án kiszenvedett. A bátor szívű tudós, a ki a kór ellen Indiában védeni tudta magát, mikor az ott legiszonyatosabban pusztított, itt a saját tudományos intézetében esett a dögvész áldozatul, melynek csiráit maga hozta be! Rajta kívül

még néhány ápolónő és szolga is gyanus tünetek között megbetegedett. Ezeket külön e célra szolgáló pestis-barakokban ápolják, melyeknek élő ember — a kezelő orvoson s az ápolónőknél kívül — közelébe sem mehet. Ezek is külön öltönyt vesznek fel, midőn a beteg szobájába lépnek; nyakon és csuklókon záródó öltönyüket távozáskor karbolosvizzel öntik le.

Szóval minden elővigyázati óvintézkedést megtesznek, ez azonban nem tesz bizonyossá bennünket a felől, hogy a pestis továbbterjedését sikerül megakadályozniok, mert elmulasztották az óvintézkedések megtételét az első megbetegedésnél; azóta ki tudja, hol lappanghatnak a pestis csirái. Bécs városában réműlettel várják a fejleményeket, annál inkább, mert hir szerint az élettani intézetből két, pestis-baczillussal beojtott patkány szökött ki. Ha ez való, aligha sikerül megakadályozni a dögvész továbbterjedését.

Tekintettel arra, hogy a pestis-veszély a Bécseszel való sűrű közlekedésünk révén bennünket is fenyeget, a képviselőházban *Asbóth* János és *Hentaller* Lajos interpellációt intéztek a belügyminiszterhez, hogy tett-e már intézkedéseket a pestis-veszedelem esetleges behuzolásának meggátlására.

Hentaller Lajos különösen hangoztatja, hogy a Bécs felől jövő veszedelem, az állam-segítséggel behatolt indiai pestis dolgában meg kell nyugtatni a magyar közönséget. Kérdi a belügyminisztert, vajjon magára vállalja-e a felelősséget, hogy a veszedelem nem lépi át határainkat.

Perezel miniszter kijelenti, hogy a bécsi pestis-esetekről tudomása van. Klinikailag megállapították a pestist Barischra vonatkozólag. Bécsben megtörtént minden a kellő fertőtlenítés és a ragály tova-terjedésének megakadályozására. A magyar kormány minden lehetőet megtesz, de azt a felelősséget nem vállalhatja magára, hogy a baj nem jön be.

Hentaller Lajos nem veheti tudomásul a miniszter válaszát. Allítsák föl a közegészségi sorompókat! Erre persze nekünk ma még nem lehet gondolni, hiszen a kedves Bécs forog szóban. Ütött volna ki azonban nálunk a pestis, bizonyosan első dolga az lett volna a kedves szomszédnak, hogy sorompókat követeljen ellenünk.

Külföld.

Anglia és Franciaország vetélkedése. Fasoda egy kis néger város, a mely Afrika közepén a Nilus partján fekszik. Mult évben a francziák kiküldöttek egy őrnagyot valami százshusz emberrel a Kongógyarmatról, hogy hatoljanak be a Nilus vidékébe és kössék össze a Nilust a Kongó vidékével. A kis franczia csapat szerencsésen el is érte Fasodát, a mely körül négerrek laktak. Itt az őrnagy erősséget épített, kitüzette a franczia lobogót, valamely néger törzsfőnökkel pedig szerződést íratott alá — bizo-

nyosan valamely csekély ajándék fejében — melyben az elismeri Franciaország fenhatóságát, vagyis eladja országát az idegeneknek. Természetesen sejtelve sem volt róla, mit csinál. Ez évben azonban az angoloknak is dolguk akadt Afrikában s mult hónapban Kitchener tábornok egy nagyobb ütközet után elfoglalta a dervisek birodalmát, a melybe Fasoda is tartozott. Itt aztán beleakadt ebbe a kis városkába, a mely francia földnek vallotta magát. A francia őrnagy a győzelmes angolok követelésére sem akarta odahagyni Fasodát, míg erre saját kormányától határozott parancsot nem kap. Kitchener tábornok erről rögtön jelentést tett az angol követnek, mire az angol kormány erélyes felszólítást intézett Franciaországhoz, hogy vonuljon ki csapatjával Fasodából. E miatt aztán alaposan hajbakapott a két nagyhatalom. Mindegyik vitatva a maga igazát, erősen mutatja, hogy szükség esetén a háborútól sem riad vissza. Melyik fél fog engedni, azt még nem tudni, de bizonyos, hogy valamelyik engedni fog, mert meggondolják a dolgot, hogy egy kis néger város miatt bizony nem érdemes háborút kezdeni.

A Dreyfuss-ügy. A szerencsétlen Dreyfuss kapitány ügye ismét fordulóra jutott. Mint már ugyanis megírtuk, a *Brisson*-kormány a közvélemény megnyugtatóra elhatározta, hogy a Dreyfuss-pórt a semmitőszékhez teszi s így annak megújítására reményt nyújtott. Most azonban a *Brisson*-kormány megbukott. Bukását *Chanoine* francia hadügyminiszter lemondása előzte meg, ki a kamarai ülésen jelentette be lemondását, eszerben hagyva a *Brisson*-kabinetet. *Chanoine* lemondásával nyilvánvalóvá tette, hogy a francia hadsereg vezetői ellene vannak a pörmegújításnak, mert ez a hadsereg becsületét sértené szerintök. A hadügyminiszter tehát a hadsereg tekintélyének igyekezett súlyt szerezni, mikor odahagyta azt a kormányt, a mely a pör megújítását határozta el. S távozásával a kamara a kormány ellen bizalmatlansági indítványt szavazott meg. A polgári és katonai elemnek mérközése tehát ezuttal a hadsereg győzelmével végződött. Ez igen nagy-jelentőségű esemény, mely meglehet katonai fordulommal s a császárság visszaállításával fog végződni. A szerencsétlen Dreyfuss pedig most már megint várhat. Ki tudja, hogy a beállott zavaros időkben kerül-e még egyszer sor az ő ügyére.

MI UJSÁG?

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetésük október hó végével lejár és a kiknek mai számunkhoz postautalványt mellékelünk, felkérjük, hogy előfizetésüket mielőbb ujtsák meg, nehogy a lap szétküldésében fenakadás álljon be.

Halottak napján. Szomorú névnap a halottak napja, az elhunytaké, akiknek porhüvelyét a temetők apró pup-jai takarják. Nincs ember, kinek ne volna a temetők sirdombjai között egy-két kedves kis keresztje, melyhez kegyelettel, virágokkal járul halottak napján. Megindul ilyenkor a népvándorlás a temető felé, szegény, gazdag, kiki tehetsége és erejéhez mérten áldoz ilyenkor a kegyelet, emlékezés oltárán. A sirkereszteken fölesillan a viaszgyertyáeskák ezernyi fénye, pislogásuk figyelmezteti az élőket a mulandóságra, arra, hogy hamuból letél, hamuvá lesz ember...

Inger Szolimán levele. A kalandos életű Inger Szolimán, a kiról annak idején megírtuk, hogy miként ültette fel nagy szélhámoszággal a hiszékeny magyar kormányt, most levelet írt egy temesvári lapnak, a melyben azt mondja, hogy a szomálok főnökei mind hívek ma is hozzá s valótlanosságok azok a dolgok, a miket róla és vállalkozásáról a lapok összeírtak. Ő meg fogja teremteni a szomálok és Magyarország között a kereskedelmi összeköttetést s többre nem is vágyik, mert Szomália független ország s az is marad. Igazán kíváncsiak vagyunk erre a kereskedelmi összeköttetésre.

Bosszu a királynéért. Gyergyó-Ujfaluban szörnyen megharagudott az olaszokra Biesek András munkás, mert a királyné gyilkosa is olasz volt. Mikor belépett a koresmába, egy Bissautti nevű olasz munkást vadászkésével megtámadott, de a megrémült olasz elmenekült. Ezután még két más olasz munkást akart leszurni, a csendőrök azonban elfogták. Ezek előtt váltig hangoztatta, hogy gyűlöli az olaszokat s addig nem nyugszik, míg legalább hármat a másvilágra nem küld.

Hazafiatlan román joghallgatók. Nagyváradon a jogakadémia román hallgatóinak viselkedése, mint azt egy tanárokból alakult bizottság megállapította, hazafiúi szempontból erősen kifogásolható s a tanári kar teljes szigorúsága kívánatos. Reméljük, hogy ez nem lesz irott malaszt, hanem a tanári kar a méltelyhintőket irgalmatlanul kizárhatja az összes hazai főiskolákból.

Pénzhamisító börtönőr. A budapesti törvényszék folyosóján nem csekély feltűnést keltett a mult szombaton az a szokatlan látvány, hogy két börtönőr egy harmadik társukat fogva kísérte a fogházfelügyelő elé. A szokatlan eset magyarázata az, hogy Kiss dr. vizsgálóbíró maga elé idézte Iváncsics László fegyőrt, a ki az országos gyűjtőfogháznál van alkalmazva s azzal vádolják, hogy több, az országos gyűjtőfogházban fogva levő pénzhamisítóval egyet-értve, hamis ezüstforintosokat és koronákat gyártott és hozott forgalomba. Iváncsics tagadja a pénzhamisítást s azt állítja, hogy azokat a hamis pénzdarabokat, melyeket a detektívek zsebeiben meglettek, az upesti uton találta. A vizsgálóbíró ennek dacára elrendelte ellene a vizsgálati fogságot.

Öngyilkos takarékpénztári igazgató. Érsekújváron nagy feltűnést kelt Moravitz János takarékpénztári igazgató öngyilkossága, ki mellbe lötte magát s most

élet-halál közt lebeg. Öngyilkosságával egyidejűleg a takarékpénztár válságáról is beszéltek. Később azonban a vizsgálat megállapította, hogy a takarékpénztárnak nemcsak minden követelése fedezve van, hanem még részvénytékéje is érintetlen, hogy az igazgató öngyilkossága tisztán családi körülményeiben keresendő. Moravitz tartozik ugyan a banknak, de annak követelése a házára be van táblázva s az a ház még egyszer annyit megér, mint amennyi költsön van rajta.

A gyermekek kitiltása az iskolákból. A múlt júniusban történt, hogy a főváros felsőbb iskoláiból a tandíj meg nem fizetése miatt egy sereg gyermeket közvetlenül a vizsgálatok előtt kitiltottak s csak a tanács sürgős rendeletére fogadtak ismét vissza. Hogy ez az eset többé ne ismétlődhessék, a közoktatásügyi bizottság minapi ülésében kimondta, hogy a tandíj meg nem fizetése miatt az iskolából a növendéket kitiltani nem lehet. A szabályrendeletben megállapított fizetési határidőket a bizottság fenntartja s ha a szülő a tandíjat nem fizeti meg, közgazgatási végrehajtás útján hajtják be. Természetesen ez a határozat az elemi iskolákra nem vonatkozik, mert az elemi iskolában, ha valaki kijelenti, hogy nem tud tandíjat fizetni, minden további eljárás nélkül fölmentik a fizetés alól. A bizottságnak ez a határozata régi bajt szüntet meg.

Kifosztott pénzeslevél. Jelelentékeny lopásnak jöttek a nyomára a gyulai postahivatalban. Makón ugyanis a napokban 13.000 forintot adtak fel a postán. A pénzt megolvasás után a hivatalban lepeesételték, de mire a küldött helyre ért, jöllehet a peesetek érintetleneknek látszottak, 4000 frt hiányzott belőle. A pénzeslevél három mozgópostán ment keresztül. Alaposabb vizsgálat után kitűnt, hogy a peesetek éles késsel körül vannak vágva és újra visszarakasztva.

Hivatalvesztésre ítélt szülésznő. Komoró szabolcs-megyei községben a tél folyamán nagyban dühöngött a Várkonyi-féle földosztó szociálistizmus. Ugy látszik, az izgatások a községi szülésznő kebelében is fogékony talajra találtak. Erre mutat legalább az a körülmény, hogy a nevezetes hivatású asszonyság a többi szociálisták lecsendülése óta sem adta fel elveit, sőt azokat folyton hirdeti. Izgatásait már a kisvárdai főszolgabíró sem nézhette nyugodtan, kivált mert többen feljelentették olyan hírek terjesztése miatt is, a melyek a családi élet legbelső titkai közé tartoznak. Megindították ellene a vizsgálatot, melynek az lett a vége, hogy Tóth Lajosné, Komoró községi szülésznő fegyelmi vétségben bűnösnek találtatván, hivatalvesztésre ítéltetett.

Öngyilkos gyerekleány. Nagyon megunhatta az életét a még csak tizenhárom éves Gulyás Mária debreczeni kislány, mert már három ízben követett el öngyilkosságot, de mindig megmentették az életnek. A szerencsétlen leány azonban nagyon el

lehetett keseredve, mert negyedszer is megkísérelte az öngyilkosságot. Kiment e hó 22-én a Kossuth-utezai temetőbe s ott egy fára felakasztotta magát. Terve végre most sikerült, mert mire észrevették, már halott volt. Öngyilkossága oka különben teljesen ismeretlen.

Fejszével vagdosta a koporsóját. Borzalmas eset hire érkezik Hatvanból. Boha Albert odavaló jó módu gazda elkéservedve azon, hogy felesége sógor-nőjének, Fehér Albertnének rábeszélése folytán anyai örökségét nem iratta reá, elment a sógor-nőjéhez, azt agyonlőtte, feleségét is megsebezte, majd magára lőtt s a gyöngyösi kórházban négy napra rá meghalt s ott is temették el, felesége azonban hazaszállította férjének holttestét. A szállítás néhány nappal ezelőtt kocsin történt. Fehér Albert megtudván, hogy hazaszállítják feleségének gyilkosát, fejszével ment a koporsónak és háromszor belevágott. A fejszeapások betörték a koporsó fedelét s a halott testébe is több helyen behatoltak. A hathetes halott temetése, a lakosság babonás féltelme miatt, — hogy a jég elveri a határt, melyen át holttestet szállítanak — csak rendőri felügyelet mellett mehetett végbe.

Óriási dinamitlopás. A paulisi kőbányában levő löszraktárt, a mely a Tauszig Dávid kőbánya vállalkozó tulajdona, teljesen kifosztották. Az ismeretlen tettesek, a kik a raktár ajtaját álkulesesal nyitották föl, ötvenkét és fél kiló dinamitot és tíz csomag — ezer darab — Nobel-gyártmányu dinamitgyutaecot loptak el.

Kossuth Lajos gyalázói. Szilágymegye közönsége átiratot küldött a fővárosnak, a melyben felszólítja, hogy lépjen fel erélyesen Kossuth Lajos gyalázói ellen. A főváros minapi közgyűlése kijelentette, hogy erre azért nincs szükség, mert a Kossuth ellen intézett támadásokat amugy is minden magyar ember elítélte és e tekintetben a főváros álláspontja nem különbözik a közönség álláspontjától.

ELSŐRANGU HAZAI GYÁRTMÁNY.	
Gőzcseplők	Pontos cím: ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR részvénytársulat BUDAPESTEN.
	Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.
Borrészek	Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. RÉSZLETES ÁRJEGYZÉKKEL és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.
Vatógépek	Szecskaavagók Morzsolók

GAZDASÁGI DOLGOK.

A trágyaelkészítés tizparancsolatja.

Nem csak a gazdákra elég nyomasztó mostani viszonyok között, de még jobb körülmények között is kell, hogy a trágya elkészítésének több figyelmet és gondot szenteljünk, mint a mennyi figyelmet és ápolást szentéltek annak eddig. A szántóföld jövedelmezősége arányban áll a trágyázással. De nemcsak a trágya mennyisége jön ez alkalommal tekintetbe, hanem annak minősége is, illetőleg növény-tápanyag tartalma. Az istállótrágya két szempontból teszi termékenynyé a talajt. Egyrészt a talaj fizikai szerkezetét javítja, másrészt pedig azt növényi tápanyagokban gazdagítja. A trágyában foglalt állati és növényi hulladékok a talajban korhadáson, rothadáson mennek keresztül, a szalma és az állati ürülék ez alkalommal laza szerkezetű barnaszínű tömeggé alakul át, melyet humusznak nevezünk. A humusz rendkívül kedvező befolyást gyakorol a talaj fizikai szerkezetére. A szivós, nehéz talajt szelidebbé, lazábbá és likaesosabbá teszi, az olyan talajt, mely rossz vízáteresztő képességgel bír, vízáteresztővé teszi, a hidegebbet melegebbé, az igen könnyű és laza homokos talajokat megköti és nagyobb vízbefogadó tulajdonsággal ruházza fel; ilyformán tehát jótékonyan szabályozza a talaj különféle kedvezőtlen tulajdonságait, úgy, hogy a növények azon jól képesek díszleni.

A második feltétel az, hogy a növények eleget menyiségben találjanak a talajban növekedésük és kifejlődésükhez szükséges tápanyagokat. Ezen feltételnek is eleget teszünk az istállótrágyázással. Miként az állat, a növény is táplálékot igényel, de nem él szervezett, hanem szervetlen tápszerekből. Sziklatömegek szétmállanak, széjjel esnek laza, porhanyós tömeggé, talajjává, melyben a növények gyökereit verhetnek. Alkotó részeik vízben oldhatókká válnak, oldatban azután felszívódnak a gyökerek segítségével és a levegő alkotó részeivel kapcsolatban arra szolgálnak, hogy a növényeket táplálják.

Növényi anyagok képezik azután közvetve vagy közvetlenül az ember és állat táplálékát, melyek életfentartására a szervetlen anyagok nem elegendők. Az elhult állat teste és az állatok ürüléke korhadás által felbomlik oly szervetlen anyagokká, melyek a növénynek ismét táplálékul szolgálhatnak. Ez az elemek körútja a nagy természetben.

Mindazon tápanyagok, melyekre a növénynek szüksége van és a talajból felvett, a trágyában foglaltatnak. A tápanyagok mennyisége azonban az istállótrágya minősége szerint nagyon különböző. Az elmondottakból következik, mily fontos művelet az

istállótrágya helyes kezelése és éppen azért czélszerű lesz a következő szabályokat szem előtt tartani.

Uj trágyatelep elkészítésénél ügyeljünk arra, hogy oly nagy legyen a területe, miszerint az istállótrágya 1,5—2 méternél magasabban ne fektetjük. Ellenkező esetben az erjedés a trágyatelep különböző rétegeiben egyenlőtlen lesz. Azonkívül eső alkalmával sok víz folyik bele. Egy darab szarvasmarhára 4, egy darab lóra 2—2¹/₂ négyszögmetert számíthatunk. Gondoskodjunk arról, hogy a nap sugarai ne ériék a telepet. A nap nagyon kiszáritja a trágyát, a korhadás igen rohamosan következik be és a trágya elég. Ügyelni kell arra, hogy egy a telep feneké, mint pedig oldalfalai is vízre nézve áthatatlanok legyenek, mert kilugozás és elszivárgás által évek hosszú során az elveszett tápanyagok értéke száz és száz forintra mehet. A felszínre ömlő vizet is lehetőleg el kell vezetni a teleptől. A trágyalé tulságosan felhigul: tulnedves trágya pedig szintén nem érik be egyenletesen. A trágyatelep fenekét úgy kell elkészíteni, hogy az egyik oldalra gyengén lejtjen, ott készítjük a trágyalé-kutat és abba szivattyút állítunk be. A trágyalé-kut falainak természetesen nem szabad a benne összegyűlt trágyalevet átbocsájtani, mivel a legbecesebb könnyen oldható növény-tápanyagok éppen ebben foglaltatnak.

Czélszerű a telepet kerítéssel körülvétni. Ez azért szükséges, hogy az állatokat a trágya letiprása czéljából a telepre hajthassuk. A trágya kitepergetésénél ügyeljünk arra, hogy az egyes trágyaféleségek egymással jól elkevertessenek. A heves és száraz természetű lótrágya sokkal gyorsabban bomlik el, mint a hideg és nedvesebb sertés- és szarvasmarhatrágya, hogy tehát a telepben egyenletes erjedés mehessen végbe, a gondos elegyítés nagyon előnyös. Az egyenletes eltergetés még azért is szükséges, hogy üregek ne keletkezzenek, mert ott könnyen penészedés áll be, mely csakhamar az egész telepen elterjed. A trágyát állatainkal tiprasuk jól össze egyenletes erjedés czéljából. A telepen fekvő trágyának mindig megfelelő nedvességgel kell bírnia. Ez azért szükséges, hogy a trágya erjedése a kívánt mértékben történjék. Ha nagyon száraz, igen gyorsan bomlik el és elég, ha tulnedves, elsavanyodik és kilugosodik. A trágyalé-szivattyúval a kellő nedvesség tartalmát mindig egyenletesen szabályozhatjuk. Ha igen száraz időben a trágyalé-kut üres, közönséges vízzel is megnedvesíthetjük a trágyát. Végre pedig gondoskodjunk arról, hogy elpárolgás által trágyahatással bíró alkotórészek ne menjenek veszendőbe. A trágya erjedése alkalmával az abban foglalt nitrogéntartalmu anyagokból ammoniak keletkezik. Elpárolgás folytán beálló ammoniakvesztés különösen az esetben következik be, ha az erjedés igen rohamos lefolyású. Czélszerű az esetben nitrogénvesztéseket konzerváló anyagok hozzáadásával csökkenteni. Erre a czélra különösen alkalmazhatók különféle savak, a műtrágyafélék között

Két temetés.

pedig legjobb a szuperfoszfát-gipszet használni. — Tudományos kísérletek azt bizonyítják, miszerint a trágyához kevert szuperfoszfát az összes ammonia-kot megköti és így veszteségektől megóv.

Az elmondottakat tehát az okszerű istállótrágyakezelésnél mindig figyelembe veendő.

Melyik a jól tojó és jól kotló tyuk?

Egyik gazdatársam alábbi kérdéssel fordult a napokban hozzám; mivel a kérdésre adandó választ olyannak tartom, hogy mások is tanulhatnak belőle, hát ide iktatom mindkettőt.

A kérdés ez:

Tyukállományunk rendkívül rossz tojó és kotló fajtákból áll, szíves felvilágosítást kérek, vajjon hol lehetni beszerezni s micsoda fajta a létező legjobb tojó? A fajta nagysága mellékes, miután a tojás csak a fő. Mivel lehet a tojás mennyiségét és a kotlást elősegíteni.

A felelet ez volna:

Ahhoz, hogy a tyukok tojókéességét helyesen megítélhessük, okvetlenül szükséges tudni, mennyit tojhat évente egy közép-tojókéességgel bíró tyuk és mennyit az első 3 évben összesen.

A tyukok egész életükön átlag 400 drb tojást tojhatnak. Legtöbbet tojnak a második és harmadik évben, a negyedikben azonban már kevesebbet. A tyuk a születési évében, ha igen korai keltésből származik, legfeljebb 30 drb tojást tojik, de ezek nagyrészt aprók és költésre alkalmatlanok. A következő két évben átlag 150—150 tojást tojik, míg a negyedik évben átlag 120 drb tojást, szóval a tyuk 4 év alatt összesen 400 drb tojást tojhat.

A kotlási hajlam a tyukoknál igen változó, legjobb kotlók a kokintyukok, de ezeknek ismét az a hibájuk, hogy testük igen sulyos. A kotlási hajlamot és a tojókéességét igen jól lehet a tenyésztés által növelni. Vagyis évről-évre mindazon tyukokat kell megtartani, melyek jó tojók és jó kotlók, a többin tuladunk.

Igen jó tojó tyuk a hamburgi, hibája azonban az, hogy kistestű és kotlani nem szeret. Szintén jó tojó az olasz tyuk, ez már nagyobb testű, körülbelül olyan, mint a mi közönséges magyar tyukunk és jobb kotló is. Jó tojó, jó kotló a lánzsán és a plimuttyuk, ezeknek minden jó tulajdonságuk megvan s a legfőbb az, hogy a közönséges házi tyuk keresztezésére igen alkalmasak, ugyannyira, hogy több évi kísérletezés után jelenleg az országban eme két fajta szemeltetett ki a köztenyésztés javítására. Mindezen tyukfajták legtisztább vérben a gödöllői állami baromfi-tenyésztő iskolánál olesó áron kaphatók.

A tojási kedvet bő és jó takarmányozás és meleg istállóban való tartás által lehet elősegíteni s ha a tyuk korán kitojta magát, korán is elkotlik. Holmi

hökusz-pókuszok és szerek a tyuk tojó- és kotlókéességének felköltésére nem érnek egy fabatkát sem. Legjobb mindenben a természet utmutatását követni.

Lovas István.

Takarmánytök eltartása.

A takarmánytök termelése minálunk nem részesül abban a figyelemben, a milyent az megérdemelne. Ezen mellőzés onnét ered, hogy a takarmánytök eltartása kissé nehézségekbe ütközik, pedig ha azt okszerűen kezeljük, ugy sokáig eltarthatjuk.

Magyarországon a takarmánytök-termeléssel csak a kiscgazda foglalkozik, ki azt a tengeriföldön a tengeri között termeli. Tengeritörés alkalmával és azután is annak etetése minden számítás nélkül történik azért, mert azt egy-két hónapon át el kell fogyasztani. Ha pedig rendes kezelésben részesülne, ugy azt eltarthatná a gazda egész január végéig is, s ezen idő alatt mindig igen jól tudná azt értékesíteni.

A takarmánytököt tengeritörés alkalmával szépen össze kell szedni, vigyázni kell, hogy mentül kevesebb ütést kapjon a behordás alkalmával. A gyenge tököt az érett töktől külön kell választani. Mindaddig, míg a gyenge tökben tart, azt etetjük, a többit, pedig nagyon jól kiválogatva, egy olyan helyre rakjuk össze kazalba, a hol ahhoz jószág nem férhet. A kazal alsó része lehet 2 méter széles, 15 méter magas, hossza lehet 15—20 méter is. A tök-kazal takaratlan marad azért, hogy az ne legyen kitéve a megmelegedésnek. A kazalt egy hónapon át kell rakni azért, hogy abban található esetleges rohadt eltávolíttassék.

A tökkazalt mindaddig, míg csak az idő nem fagy, takaratlan állapotban hagyuk. Ha az idő már fagyosra válik, ugy azt szalmával jól vastagon és azután tengeriszárral szintén jó vastagon betakarjuk. A kazal tetején minden két méter távolságban egy esomó tengeriszárat állítunk fel, a mi a kazalon egy kéménynek felel meg, hogy azon a kazalban képződő melegség el tudjon illanni.

Ilyen kezelés mellett a tök egész január hó végéig is eltartható.

Merza Márton.

MEGJELENT a

Köztelek Zsebnaptár.

Szerkesztik:

Szilassy Zoltán és Rubinek Gyula,

az O. M. G. E. titkárjai.

Ára bérmentes küldéssel 1 forint 60 kr.

Megrendelhető a

„FÜGGETLEN UJSÁG” kiadóhivatalában,
BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek).

MULATTATÓ.

Mindszentek éjjele.

*Sötét az éj, mindszentek éjjele,
Sötét árnyakkal, rémekkel tele.*

*Az égen fenn foszlányos fellegek,
A földön lenn borongó szellemek . . .*

*Az éji szél sivít, kesereg, zokog,
A sírokon a gyertyafény lobog . . .*

*Sötét az éj, mindszentek éjjele,
Sötét árnyakkal, rémekkel tele.*

* * *

*A sírkert egyik elhagyott helyén
Mind összegyűl a sok halotti rém.*

*„Hahó, ki vagy, hol, merre sírhelyed?“
„A holdsugar fölötté ép lebeg.“*

*„Tiéd a díszes, fényes sír amott,
A mely tengernyi fényben ég, ragyog.“*

*Melyet ezer virág takarva fed.
Vajh! ki lehetél s mi volt érdemed?“*

*„Érdem? — biz arra nem emlékezem,
Gazdag valék és egyéb — semmisen!“*

*S közleg egy másik árnyalak megint,
Sírjára fényt egy gyertyaláng se hint.*

*S a többiek csufolva kérdik őt:
„Nahát te mit tettél nagyot, dicsőt?“*

*„Hazámnak szentelém az életem
S hazámért haltam — ez volt érdemem.“*

*Az óra kondul, eltűnik a had,
Sírjába száll az éjféli csapat.*

*Az óra kondul, feketeg süvölt,
A messzeségben egy farkas üvölt.*

*Az éji szél kesereg, zokog vadul
S a puszta sírra harmat könnye hull.*

Szilágyi Ferencz.

A billeg.

Irta: Hegedüs András.

Lobozár Pétert a szilléralji esőst két csitri kis 5–6 éves leányprontyval hagyta özvegyen a felesége. Nem mostanában érte ez a szerencsétlenség a szilléralji esőst, mert a két csitri leányát fölnevelte már ékes két szép virágszállá; olyanná, milyenhez hasonló pár szál virág nem nyílik sem a mező tarka szőnyegében, sem a Szögi meg Radnyák kertész familiák ujszögedi díszes nagy kertjében.

Ilyenformán aztán Lobozár Péternek ugyancsak meggyűlt a baja, mert nemesak a szilléralji gyümölcsfák fölött kellett örködnie éjt, napot egyaránt, nehogy esavargó, tunya s kóbor nép, vagy pajkos, mező csatangoló éhes diáksereg szedje le az érett gyümölcsöt, hanem gazduramék lássák az istenál-dásban munkájuk jutalmát; — de őrizni kellett a lányokat is, akiknek darázsdereka után szívesen hajlott volna az egész környék legénynépe.

Azaz, hogy hajlott is, Örzsét, a fekete haju, villogó apró szemü hajadont, feleségül vette a Zsótér uraság parádés kocsisa, Pomázi Gyurka. Helyre egy legény volt Gyurka nagyon, mint árva gyerek került az urasághoz, józanéletű, pontos, becsületes, jóra való legény vált belőle s mikor haza szabadult a katonáéktól (hol irni, olvasni is megtanult) megtette az uraság majoros gazdának a makos majorba. Szívesen adta hát hozzá Lobozár Péter feleségül Örzsét.

Annál több baja volt Pannával, a kisebb leánnyal; nem azért, mintha rossz lett volna, vagy nem került volna kéréje; — került az elég. Lobozár Péter került-fordult s a kérők ugyancsak gyakorta bekozogtattak a szilléralji esőszgunyhóba, de Lobozár Pannának nem kellett egy se.

Dalos jó kedve volt, mint az Isten madárkájának, mely az égbe sirja énekét, dallal kelt, nótával nyugodott, amellet az édes apja járandóságát, azt az egy lánéz földet ott a csőszkunyhó mellett virágos kertté és konyhakertté alakította át, mely betermelte az egész nyárra még a télére való eleséget is . . .

Mondták a módosabb gazdák:

— Ez leány lenne oszt gazdasszonyok eleje! . . .

Nagy tisztesség érte aztán egy vasárnap reggelen a szilléralji esőszkunyhót, a tápéi törvénybíró fia, Pörge Pista jött el ezifrán felszerszámozott hová, féderes kocsin kérébe . . . A hira ennek az esetnek megjárta már előre a tanyákat. Pörge Pista belebódult Lobozár Pannába s Pörge István törvénybíró uram minden ellenkezése daczára megkérte Pannát.

— Hát 'szen jól vagyon ez öcsém, szépen is vagyon — mondta nagy bölesen, belsejében titkos örömmel az öreg Lobozár, de talán a lányon áll a vásár! Én jónak, dolgosnak neveltem, vigyázok rá.

mint a szömöm fényire, még az irigy, kaján nép se szólhat semmi rosszat rája, — de tudod Pista öcsém, hamis a mája az ilyen lányfélének, — ha össze tudtok szokni, én belenyugszom, azt tartom, hogy isten röndölése, ha elviszöd a lányom . . . De kérdözd meg ütöt . . .

A lány lent a semlyékszelben öntözte a káposzta-plántákat.

Nyilván tudta, hogy mi járatban van az a barázdaszélen lépkedő négy-öt czifraszürüs, dolmányos ember, mert rákezdte a nótát, melyért a tápéi ember hajba kap, esülőkre kél s nem állja meg, hogy addig ne öklelőzzék, míg a vérét nem látja ellenfelének:

Csoszog a boeskor,
Kopog a papues,
Tápénak városába . . .

Szóba se álltak aztán a lánynyal, de Loboár Péterrel sem a kérők, a jómodu gazda násznagyok, akik a kis lajbizsebükből könnyen kiránthatják Loboár Péter egész évi jövedelmét, boszusan ültek kocsira, leszedték a sok czifraságot a lovakról s lopva, mint a tolvaj, a kertek aljáról kerültek be a faluba.

Ilyen szégyen se érte még Tápét!

Aztán jött a többi kérő, a Módos Bicók Mihály szürszabó fia, a sándorfalvi esküdt s tudja a kő hány, mind hiába fáradt Szilléraljra, nem kellett Pannának egy se, kifigurázta mindet, még örült, amelyik ép bőrrel menekülhetett.

Loboár Péter pedig szinte belenyugodott abba, hogy az ő Panna lánya nem akar férjhez menni.

— Ez is az isten röndölése! — mondta — legalább vén koromra van a ki gondomat viselje, főzön, mosson, ruhát öltögessen! Szorgalmasan kerülgette, őrizte a felügyeletére bizott szőlős gyümölcsös kerteket. A porgányi ispán volt az egyetlen ember, aki eljárt a szilléralji gunyhóba néha, az öreg Loboárt hívta olykor vadkaesát lesni.

Egész éjszakákat elültek a nádasban.

*

Egy reggel lovas zsarók (pusztai rendőr) és zsandárok járták be az egész határt. Mint a villám, oly gyorsan terjedt a hír a pogányi ispán meggyilkolásáról. A törvény emberei keresték a gyilkost a határban. A zsilip melletti fűzésben feküdt az ispán, vérbe-fagyva, holtan, mellette a puskája s vadásztarisznyája, keblébe meg beledöfve egy nagy markos konyhakés, a melynek pengéje a szívet is átjárta.

A pusztai kapitány a tanuk vallomása alapján lánczraverve vitette el az öreg Loboár szilléralji esőzt, akinek a neve bele volt vésve a konyhakés nyelébe. Kétséget kizáró módon ki van derítve a büntett s a bűnös.

De nem birt vallomást kicsikarni a kapitány Loboár Péterből. Ősz fejére, a mindenható Istenre esküdtött a vén esőz, hogy ő ártatlan.

Aztán kihalgatta a kapitány a vén esőz kör-

nyezetét, a töltésalji esőzt, akivel minden éjjel találkozni szoktak, amint kerültek a gondjaikra bizott kerteket. Loboár Péterrel hajnaltájt találkozott a gyevi oldalon, elbeszélgettek egy félórásckát, mint rendesen, a ezimborán nem lehetett észrevenni, hogy gyilkolt az éjjel. . .

Loboár Péter második tanuja Panna volt, a lánya. Szikrákat hánytak a szemei, amint a kapitány kérdésére felelt:

— Én öltöm meg az ispánt, kapitány uram!

— Teé? és miért?

— Adósom volt s nem akarta leróni.

— Mivel volt adósod?

Igazított a ruháján egyet a leány, az areza lángra borult, könyei peregtek halovány két orezáján.

— Szívem alatt hordom a billegjét az adósságának.

Nevetett, kaczagott, amint ezt kimonda, odament a kapitányhoz, körül ölelte természet két vállát; elkezdte csókolni, ölelni a törvény éber, szigorú örét: megörült.

— Szép volt a porgányi ispán nagyon és szeretett engem, azt mondta elvesz feleségül, ispánné leszek Porgányon . . . Nem vett el . . . A billeg . . .

Szegény Loboár Panna elméjére örök sötétség borult, jólétet, gazdaságot, mident visszautasított azért, aki őt csak a szépségeért — szerette!

A fekete halál.

Abból az alkalomból, hogy Bécsben pestises megbetegedések fordultak elő, azt hiszszük, nem lesz érdektelen a pestis történetét és a betegség mibenlétét olvasóinkkal megismertetni.

A pestis a legrégebb időktől kezdve ösmert és rettegett betegsége volt az emberiségnek. Krisztus születése után Markus Aurelius idejében először Rómában, majd egész Itáliában dühöngött a pestis, a mely Itália lakosságának tizedrészét megölte. Azóta Európában uralkodott nagyobb pestisjárványról 1347-ig nem találunk följegyzést. Ebben az évben ütött ki Európában az az óriási pestisjárvány, a melyet a történetirők *fekete halálnak* neveznek. Négy éven át 1351-ig dühöngött egyetlen országot sem kimélve. 1349-ben már Angliában, 1351-ben pedig még Norvégiában pusztított. Hogy milyen arányu volt a járvány, kitűnik a következő számokból: Velenczében 100.000, Firenzében 60.000, Párisban 50.000, Avignonban 60.000, Londonban 100.000 ember halt meg a pestisben. Németországban 1,244.434 pestis halt meg. Olaszországban a lakosság fele kihalt pestisben és ugyanitt a minorita-rend egymaga több mint 300.000 tagját veszítette el. Európának ez időben 105 milliónyi lakosa közül 25 millió lett a pestis áldozata. Ez időtől fogva Európában állandóan uralkodik a pestis. E század második felében szünőfélben volt a pestis Európában és 1679 után teljesen megszűnt. 1720 év május 25-én Marseillesbe egy Szíriából érkezett hajón hurezolták be a járványt a városba, a hol az rohamosan növekedett, úgy hogy

augusztusban már 4—500 ember, szeptemberben pedig 1000 lakos halt meg pestisben. Marseillesből, a hol tizenöt hónap alatt 40.000 pestishalott volt, más városokba is elhurezolták a járványt; Toulonban 14.000 (a lakosság fele), Konstantinápolyban 1803-ban 150.000 halott, tíz évvel később pedig 110.000 pestishalott volt.

Indiában nagy pestisjárványok voltak a XIX. században: 1815-ben, 21-ben, 23-ban, 31-ben és 38-ban rengeteg ember pusztult el pestisben, Kinában 1871-ben volt nagy pestisjárvány, mely Kantonban 18.000, Hongkongban 12.000 embert pusztított el. A francia kormány *Pasteurt* akarta kiküldeni, de ez nem fogadta el a kiküldetést, mire *Yersin* gyarmatorvost küldték le. A kiküldetésnek az a nevezetes eredménye volt, hogy *Yersin* fölfedezte a pestis bacillusát és egyszersmind megkísérelte a pestisbetegeket beoltással gyógykezeltetni.

A 94-iki hongkongi pestisjárvány után következett a mostani bécsi pestis-esetekkel összefüggő *bombay-i* pestisjárvány, a mely még ma sem szűnt meg teljesen. A járvány színhelyére kiküldött minden nemzetbeli orvosi expedíciók az összeszedett becses tudományos anyag földolgozásával még nem készültek ugyan el teljesen — hiszen a bécsi laboratóriumban is ezzel foglalkozott Müller dr. — de a küldöiknek tett jelentések a betegségnek természetére, a gyógyításra s a járvány nagyságára vonatkozólag igen tanulságos adatokat tartalmaznak. A járvány 1896 őszén lépett föl. Bombayban ez év szeptember havában föltűnt az angol hatóságnak, hogy a városnak Maragon nevű, a kikötőhöz közelfekvő negyedében a halandóság rohamosan emelkedik. A városban akkortájt tífusz és malária uralkodott és így eleinte e járványos betegségek emelkedésének tudták be a nagyobb halandóságot. Ez azonban napról-napra emelkedvén, a hatóság vizsgálni kezdett és — elég későn! — rájött arra, hogy a városrészben kitört a pestis. Kiderítették azt is, hogy egy kínai hajó hurezolta be a vést. A hatóság október 2-án sietett megtenni a kellő óvintézkedéseket, de már későn: a járvány akkor már a város egyéb részeiben, sőt a belvárosban is tért foglalt. A járvány hivatalos konstatálása s rohamos terjedése óriás rémületet okozott a lakosság körében, a mely tömegesen menekült a fertőzött városból minden irányban. Ennek a természetes következtése az lett, hogy a járványt más városokba is elhurezolták, úgy hogy az év végén decemberben már Afganisztánban, Hindosztánban, Beludsisztánban is terjedt a járvány. *Bombay* lakossága a járvány kezdetén 821.764 lélek volt, de 1897 február havában részint a kivándorlás útján, részint a nagy halálozás folytán 300.000-re olvadt le. A város halandósága rohamosan emelkedett. Rendes időben 4—500 ember halt meg hetenként *Bombayban*, a járvány első hónapjaiban, ámbár — mint föntebb láttuk — a lakosság lélekszáma felére leapadt, 1700—1800 volt hetenként a halottak hivatalosan bevallott száma. S a külföldről odaérkezett orvosok, főleg a francziák, jelentéseikben erősen hangsúlyozták, hogy ez a szám

nem felel meg a borzalmas valóságnak, mert az angol hatóság — hogy a kivándorlást csökkentse — a halottak számát szándékosan kisebbitette. 1897 május hónapjában Bombayban hetenként már csak 100 pestishalott volt és a betegségből sokkal többen gyógyultak föl. Ekkor *Yersin* és mások, igen sok beteget beoltottak és ezzel föltünően csökkentették a pestishalottak számát.

A pestis ragadós betegség, vagyis a beteg emberről dírekte vihető át az egészséges emberre. Az átterjedés levegő útján, belélegzés által vagy érintkezés által a szájüregen vagy a bőr közvetítésével történhetik. A mérég egészséges emberek közvetítésével vagy élettelen tárgyak által, melyeket a betegek használtak (ruha, ágyneműek stb.), vitethetik tova.

Ha valaki fertőzve lett, rajta a tünetek rendszeren két, esetleg hét nap alatt törnek ki; addig a mérég lappangva időzött a szervezetben és ezen időt lappangási időszaknak nevezzük.

Másrészt állatok (patkányok, legyek) által vitethetik tova a kóroanyag, amely hosszabb ideig a talajban is fertőző állapotban megmaradhat.

Terjedését nagyban elősegítik a nyomor, a piszok, a hiányos csatornázás, az egészségtelen talaj és túltömött, rosszul szellőztetett lakások.

Az életkort illetőleg a tizedik és a harminczadik életév közt levők szolgáltatják a legnagyobb kontingenst. Ötven éven túl már ritkán fordul elő. A betegség kezdetben általános rosszullét, főfájás, szédülés, álmatlanság, étvágytalanság, néha hányás kíséretében nyilvánul, órákig vagy napokig tarthat, amidőn beáll a második, úgynevezett lázas szak. A test hőfoka hirtelen felszökik 39—41 Celsius fokra. A beteg bőre tüzes, a nyelv száraz, iszonyu szomjuság áll elő. Teljes erőtlenség következik be ezután. A betegeknek gyakran örlöngés (delirium) mutatkozik és ilyenkor a tudógyuladás is beállhat. A második, esetleg ötödik napon mutatkoznak a pestis jellemző mirigydagadatai (bubók). Leggyakrabban a lágymirigyek, áll alatti, tarkó és könyökmirigyek dagadnak meg és rövid órák alatt mogyoró-, majd diónyi nagyságot érnek el, sőt a test mélyében fekvő mirigyek is megduzzadnak.

A folyton tartó láz, a mirigyek elgennyedése, vagy tudógyuladások a harmadik, esetleg hetedik napon halált okoznak. Nem ritkán a bőrben vérzések lépnek fel, melyek ha kiterjedtek, szolgáltatják az alapot a *fekete halál* elnevezésre.

A gyógyulás néha rövid hetek alatt befejezést nyer. Máskor azonban hosszú időre elhuzodhatik.

Eddig a szigorú elzárás és vesztegzár által sikerült a járvány terjesztését megakasztani. Az egyéni óvakodás szempontjából a következők tartandók be: szigorú, szabályozott életmód, tisztaság, a lakóhelyek kellő szellőztetése, a betegekkel vagy azokkal érintkezésben volt tárgyaknak kerülése.

A mi a gyógyítást illeti, eddig csak az egyes tünetek ellen küzdhetünk. Az alapbajt eddig orvosolni, fájdalom, képesek nem vagyunk.

Képiünkhez.

Két temetés. Az életben nagy a különbség az emberek között, de a halálban egyenlők vagyunk mindnyájan. Szegényt, gazdagot, jó és rossz embert holta után egyaránt magába zár a temető sírgödre. Azért azonban, hogy a halálban egyenlők vagyunk, nem következik, hogy az emberek hivalkodása még az emberi élet utolsó útjában a temetési szertartásba is be ne vigye a vagyon- és rangkülönbség érzetét. A gazdag, tehetős emberek még elhunytjaik temetési szertartását is körülveszik a külső fényvel és pompával. Virágok, koszorúk özöne, gyermeki csillogása, négy lóval vontatott halottas hintó, drága érzekoporsó stb. jelzik, hogy ime jómódnak örvendett, gazdag volt az illető elhunyt. Népes a gazdagoknak még a temetése is. Mai képiünk „Két temetés” címmel azt az ellentétet ábrázolja, a mi a szegény és a gazdag ember temetési szertartását tünteti fel. A temetőben nagy néptömeg állja körül az elhunyt sírgödörét, míg a szegény ember, kinek koporsóra alig telt, önmaga hozza ki taligán elhunyt gyermekét s önmaga ássa meg neki a sirt is. Most van halottak napja s a mulandóság ezen szomorú ünnepén elsorult szívvel nézzük ezt a szomorúképet.

Számrejtvény.

— Ifj. Lengyel Ferenczről. —

1, 2, 3, 36, 37, 14.	Építésnél kő helyett használják.
11, 46, 62, 63.	Három után közvetlen számlálják.
5, 34, 50, 51, 4, 42, 16.	Szondy hősiségével lett híres.
60, 20, 18, 49, 19, 26, 47.	Neve annak, ki valamit keres.
8, 9, 10, 12.	A tágnak ez éles ellentéte,
35, 55.	Czipészeknek szükséges eszköze.
6, 7, 15, 29, 13, 16.	Hévmérőknél okvetlen szükséges.
28, 48, 34, 61, 3, 65, 31.	Az ily ember rendszeren csak mérges.
21, 37, 17, 30, 55, 66.	Felsővidéken egy szép tót város.
24, 52, 62, 63, 65, 26, 27.	Hogyha számokban leírjuk páros.
22, 23, 32, 67, 31, 64.	Egy férfinév december hónapból,
25, 34, 68, 60, 29.	E folyó jön be hozzánk Stájerből.
38, 39, 40, 69, 33.	Kávé mellé zsemlye helyett veszszük,
49, 41, 42, 43.	Országos színeink közé teszszük.
57, 56, 45, 37, 44, 34, 54, 51.	Koldus teszi, ha alamizsnát kér,
53, 58.	E két betűt írjuk ide sebtén.
1—69.	Igy megtudtuk, hogy e szép mondat mi?

Már jó régen megírta Garay.

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni. Megfejtési határidő november 7.

Lapunk 42. számában közölt betűtalány helyes megfejtése:

„Sirassatok, ha meghalok”.

Helyesen fejtették meg: Nikodem Vilma, Tövisháty Erzsé, Witzé Annuska, Szluka Flórián, ifj. Kugler Antal, Hascha József, Nyitrai János, Navreczki József, Radetik István, Gombkötő N. János, ifj. Szathmáry Sándor, Orosz József, Cserepes András.

A sorshuzásnál ifj. Szathmáry Sándor ur (Halas) neve jött ki elsőnek, kinek a kitűzött jutalomdíj gyanánt Mrs. Hungerford „Kis hercegnő” ez. regényét küldöttük meg.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Tóth Károly urnak. Borjuinak valószínűleg az a bajuk, hogy a legelőről minden átmenet nélkül egyszerre istállóra fogta. Az ilyen hirtelen takarmányváltozás rendszeren emésztési zavarokat szokott előidézni. Hasonlóképp tavasszal sem szabad a száraz takarmányról egyszerre legelőre átmenni, hanem csak fokozatosan. Mindenesetre észszerű lesz a borjakat szűkebb takarmányra fogni és csak teljesen egészséges, tehát sem penészes, sem zsurlós szénát nekik nem adni. A tetveket szürke higanyzsírral, melyet a patikában kaphat, el lehet irtani, de vigyázzon, hogy a borjak le ne nyalják, mert mérges szer. — **Rakoltza Sándor** urnak. Jelzálogintézetek a birtok értékének feléig szoktak kölcsönt adni. A Magyar Földhitelintézet ezer forintnál kevesebb kölcsönt nem ad. — **Zentai katolikus kör.** Szerbiából és Szlavóniából a sertésbehozatal csak vágóhidra van megengedve és csak

vasuton. — **F. S.** urnak. Küldjön be 1 frtot s hirdetését közölni fogjuk. A könyveket egyelőre nem küldtük el, mert drágák. Küldjön ke 2 frt 50 krt és a kért két könyvet elküldjük. Titoktartásunkról biztos lehet. Bélyegét a mentőknek adtuk.

Budapesti piaci árak.

Budapest, október hó 29-én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők.) *Buza* 76—81 kg *tiszavidéki* 9.85 frttól 10.60 frtig, *pestvidéki* 9.80 frttól 10.05 frtig *fehértaljai* 9.85 frttól 10.60 frtig, *bácskai* 10.60 frttól 10.40 frtig *bánsági* 9.65 frttól 10.40 frtig.

Rozs 70—72 kg. 8.05 frttól 8.25 frtig.

Árpa: takarmánynak 60—62 kg. 6.20 forinttól 6.50 frtig *égetni való* 62—64 kg. 6.80 frttól 7.60 frtig, *sörfőzedei* 64—66 kg 7.80 frttól 8.70 frtig.

Zab 39—41 kg. 5.75 frttól 6.10 frtig.

Tengeri 78—82 kg. 5.55 frttól 5.65 frtig.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
	16.50	15.80	15.30	14.60	14.20	13.20	12.10	9.90	5.50

Buzakorpa, finom 3.60-3.60, durva 3.50—3.50 trtsákkal együtt **Marhavásár** fizetnek páronként: *elsőrendű jármos ökörért* 317—355 frtig; *középmínőségűért* 270—295 frtig; *gyenge minőségűért* 200—240 frtig; *hízott magyar és tarka ökor jobb minőségű.* mm.-ként elsőszuliban 31—35 frtig, *hízott magyar és tarka ökor középmínőségű* 27—30 frtig. *Fejős tehén,* magyarfajta 28—30 forintig, tarka 20—23 frtig mmként. *Élő borju* 1 kgr. elsőszulért fizetnek minőség szerint 30—46 krt. *Vágott borju* 1 kgr. hussulért fizetnek 44—62 kr.

Baromfivásár. *Lud,* sovány, páronként 1.80—2.70 frtig, *kacs* 1.80—2.80 frtig, *tyúk* 1.00—1.20 frtig, *csirke* 65 kr.-tól 120 krig, *kappan* 1.80—2.50 frtig, *pulyka* 1.60—5.00 frtig.

Sertésvásár. (Kőbánya.) 100 kgr.-kint elsőszuliban 4% és 45 kgr. levonás az életre. *Elsőrendű* 300—380 kgr. nehéz sertésért 59—59½ frt., vidéki sertés könnyű páronként 250 kilóig 60—60½ frt.

Egyéb magvak: *mák* 38—40 frt; *bab* fehér nagyszemű 6.20—6.40 frt, *apró* 6—7.00 frt, *tarka* 5—5.50 frt, *lencse* 8—9 frt, *borsó* héjas 10.50—13.60 forint, *köles* 4.75—4.75 frt, *kenyermag* 7.95—8.00 frt, *repeze* 13.00—13.50 frt. *Lóhere* 36—50 frt mm.-ként.

Takarmányvásár. *Régi széna* 2.30—3.46 frt, *muhar* 2.60—3.40 forint, *zsuzszalma* 1.60—1.70 frt, *alomszalma* 1.50—1.60 frt.

ORSZÁGOS MAGYAR

KÖLCSÖNÖS BIZTOSÍTÓ-SZÖVETKEZET

BUDAPESTEN, VIII. ker., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: Teleki Géza gróf. Alelnök: Csávossy Béla. Igazgatósági tagok: Andrassy Géza gróf, Bujanovics Sándor, Desseffy Aristid, Páspöky Emil, Rubinek Gyula, Szentkirályi Kálmán, Szilassy Zoltán, Szonyi Zsigmond, Teleki Sándor gróf. — Vezérigazgató: Szonyi Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint híven megfelel hivatásának: folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; minden más illeték kizárásával.

A szövetkezet elfogad

6 és 12 évre szóló jégbiztosításokat

is és a feleknek 6 éves biztosításnál 10%, 12 éves biztosításnál 20% **díjengedményt** ad, mely a díjból évről-évre levonatik. A jégbiztosítási feltételek mindenben a gazdák kívánalmainak felelnek meg.

Kis gazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal termésüket biztosítják 10% engedményben részesülnek.

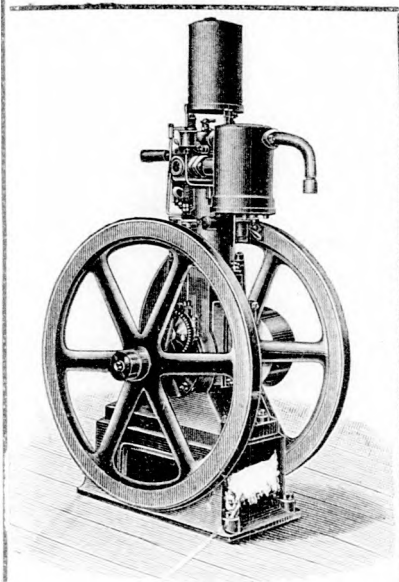
Bővebb felvilágosítással szolgál az **igazgatóság Budapestben, (József-körut 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek.**

Ganz és Társa

vasöntöde és gépgyár részv. társaság

B U D A P E S T E N.

Petroleum és benzin motoraink,

petroleum és benzin
lokomobiljaink

(Bánki és Csonka szab.
rendszere.)

**adómentes és-
ványolajjal
a legolcsóbb
hajtóerő.**

Hatósági engedély
nélkül
bárhol felállítható.
nem tűzveszélyes.
egyszerű, tartós
szerkezetű,
gépészre nincs
szükség.

Árjegyzéket kívá-
natra küldünk.

Kurcz Lipót és Társa

photozinkografiai műintézete

BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 13.

Készít:

mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

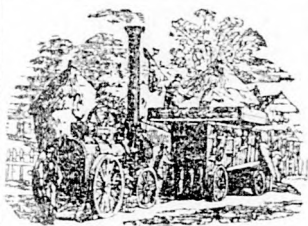
Clichéket

Chemigrafia, chromotypia, photo-, (auto)-
typia, fametszet stb. utján.

Térképek, tervezetek, alaprajzok

photolithografailag legszebben és legolcsóbban sokszorosítottak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

GRAEPEL HUGÓ

gép- és rostalemez-gyár, malomépítész

Budapest, V. ker., Külső váci-út 46. szám.

Marshall, Sons & Co. Lmtd

angolszászi gépgyár vezérigényőke ajánl utolérhetlen szerkezetű és minőségű Marschal-féle

gőzmozgonyokat és gőzcséplőgépeket,

szabadalmazott

kombinált gabona- és lóhere cséplőgépeket két cséplődobbal,

szabadalmazott gabonacséplőgépeket kombinálva kukoriczamorzsolóval, — Gibás-féle szabadalmazott kazalozó
készüléket (golyát), Harrison-féle „Albion” őrlőgépeket.

Malomépítészeti osztályom elvállal gazdasági malmok, magas- fémagas-
es vāmörlo-malmok teljes berendezését és takarmánykamrák felállítását.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A NAGY KRACH!

New-York és London nem kimélték meg az európai száraz-
földet és ezért egy nagy ezüsttáru-
gyár indítva érezte magát, hogy az egész készletet csak a munka-
erő egy kis kárpótlása ellenében eladja. En megbatalmazva vagyok
ezen megbízást teljesíteni. En ehát bárkinek megküldöm a követ-
kező tárgyakat pusztán a kárpótlásért, **6 frt 60 krért**; és pedig:

- 6 darab finom asztali kést, valódi angol pengével,
- 6 „ amerikai szab. ezüst vellát egy darabból,
- 6 „ „ „ „ evőkanalat,
- 12 „ „ „ „ kávékanalat,
- 1 „ „ „ „ levesmerőt,
- 1 „ „ „ „ tejmerőt,
- 2 „ „ „ „ tojás-serleget,
- 6 „ angol Viktoria-tálca,
- 2 „ igen hatásos gyertyatartó,
- 1 „ teaszűrőt,
- 1 „ finom cukorporzó

44 drb összesen 6 frt 60 kr.

Mind e fenti **44** tárgy előbb 40 forintba került és most csak
6 frt 60 kr. minimális áron kapható. — Az amerikai szabad.
ezüst egy kívül-belül fehérém, mely ezüst színt 25 esztendőig is meg-
tartja, a miért szavatoltatik. Legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés

nem csalás. Kötelezem magam itt, a nyilvánosság
előtt, bárkinek, kinek az áru nem
tetszik, a pénzt visszaadni és senki sem mulassza el azt a kedvező
alkalmat, hogy ezen díszes garnitúrát megszerezze, mely gyönyörű

alkalmi és nászajándékul,

továbbá minden jobb háztartásba kiválóan alkalmas.

Egyes egyedül kapható

HIRSCHBERG A.-NÁL az egy. amerikai szab. ezüst-
gyárak főigényőse
Wien, II., Rembrandtstrasse 19—17. Telefon 7114.

Széküldés a vidékre utánvétellel vagy az összeg
előzetes befizetése ellenében.

Ehhez **TISZTÍTÓPOR 10 kr.**

Valódi csak az oldalt látható védjeggyel
(egyszéki ím).

Kivonat az elismerő levelekből:

A küldeményt megkaptam s nagyon meg vagyok vele elé-
gedve, kérek még egy küldemény remek garnitúrát 6 frt 60 krért.
Kolozsvár, *Báró Bánffy*.

A remek garnitúrával teljesen meg vagyok elégedve. Laibach,
Hartusch Ottó, kapitány a 37. gyalogezrednél.

A küldeményt megkaptam és azonnal teljesen meg vagyok elé-
gedve, kérek még egy ugyanilyen küldeményt. Bozovics, *Keresz-
tes Sándor*, főszolgabíró.

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték három-
negyed részéig 20—60 év közti időre
kézpénzben. Birtokos felmondhat,
pénzintézet nem mondhat fel. Cse-
kély kamattal tüke is törlesztetik. —
Lebonyolítás legrövidebb idő alatt.

— Convertálás bélyeg- és illetékmentes. —
Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás **díjtalan.** Beküldendő csakis
telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv másolat.

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,

Budapest, VI., Váci-körút 39.

Intézetünk az egyedüli, mely az ország minden me-
gyéjéből, hatóságok, testületek és a legtekintélyesebb
földbirtokosok által okmányszerűleg ajánlva van.

1897. évi forgalom: 25,223 mm.

Felhivjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét
a budapesti
gyapju-aukcziókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” czimzett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Mindennemű felvilágosítással szolgál:

HELLER M. S Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG)
 ezelőtt **PFANHAUSER & Co.**
ALFA SEPARATOROK (LEFÖLŐZŐ-GÉPEK)
 MINDENNEMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
 Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
 * **BUDAPEST** *
 VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 45.
 (ROYAL SZÁLLODA)

Veszünk

a legmagasabb napi
 árakon

Czirokszakált,

továbbá

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

mindennemű takarmány-vető, és takarmányfü-magvakat

mint

lóhere, luczerna, baltaczim, biborhere és egyéb heremag-féléket, tavaszbükköny, tavaszi borsó, szöszös bükköny, csibehur, mustár, muhar, takarmányrépa-magvakat, csomós ebir, angol, olasz, francia perjéket.

I^a Rézgálicz 98-99%

jegecekben és örölve és egyéb permetező anyagok továbbá

Szuperfoszfát,

chilisalétrom,
 kénsavas-káli,
 kénsavas-ámmon,

Szőlőtrágya-compositio

és egyéb műtrágyaféléket legjutányosabban ajánl:

a „Hungária” műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság Budapest, Váci-körút 21.

„Patria” irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, (Köztelek.)